Cirkulární veřejné zadávání a zelené dohody

Ing. Soňa Jonášová, INCIEN

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Obsah

- Co je cirkulární ekonomika
- Proč ji potřebujeme do veřejného zadávání
- Zelené dohody
- Jak s cirkulárním zadáváním zelené dohody souvisí
- Co se (ne)povedlo – příklady z praxe

  + příklady pro MZe

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Co to je cirkulární ekonomika a na co reaguje?

INSTITUT
CIRKULÁRNÍ
EKONOMIKY

- Jedna z **prioritních oblastí rozvoje EU i nového evropského Green Dealu**
- V souladu s globálními megatrendy (tlak na zdroje, urbanizace, růst populace aj.)
- Důraz na **EKODESIGN**, prevenci vzniku odpadů, opětovné použití materiálů a maximalizace doby jejich užití v oběhu.
- Zajištění **surovinové bezpečnosti.**
- **Ukončení skládkování a plýtvání** se surovinami.
- Důraz na **prevenci vzniku odpadů.**
- **Nové byznys modely** (pronájmy na místo vlastnictví aj.)
- V souladu s **Cíli udržitelného rozvoje**.
- Součást adaptačních opatření na změnu klimatu.
- Posílení konkurenceschopnosti lokálních firem a organizací díky novým formám mezisektorové spolupráce.
- **Cílem cirkulární ekonomiky není recyklace, ale změna nastavení systému od samého začátku.**

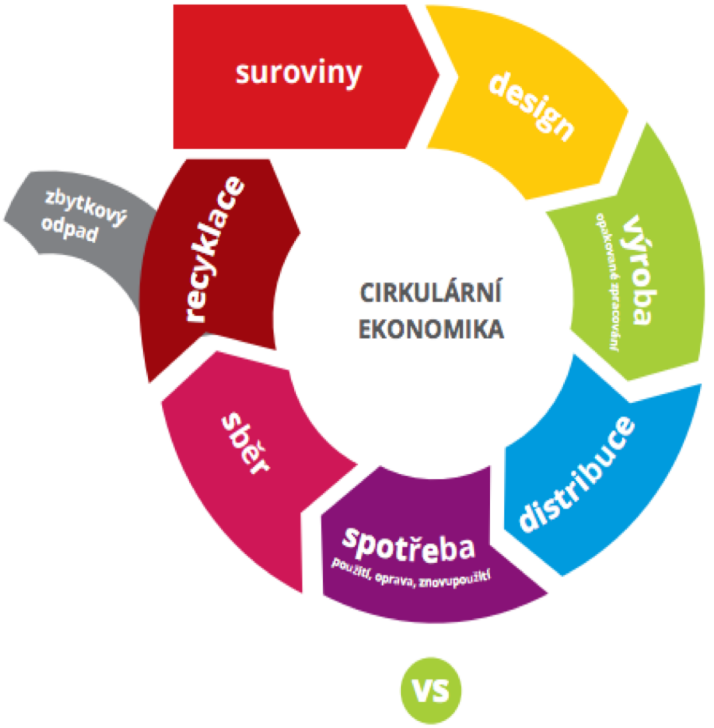

LINEÁRNÍ EKONOMIKA

Proč cirkulární ekonomika?

- Od první průmyslové revoluce fungujeme lineárně.

→ **Vytěžit, vyrobit, vyhodit.**

- Společnost setrvává v představě, že **všeho máme dostatek**.
- Což vedlo k současnému stavu, kdy ve světě jen **9 % materiálů vracíme zpět do oběhu** **(V ČR to je 7,6 % dle aktuálních dat MPO)**.
- Jen 9 % z **92,8 miliard tun** nerostů, kovů, biomasy a fosilních paliv.
- Sledovat množství odpadů je ale přežitý koncept.
- Nastupuje trend **digitalizace a transparentnosti materiálových toků.**
- Ten začíná již na začátku:

→ **U volby materiálů a ekodesignu produktů či služeb.**

- **A pokračuje zefektivněním využívání všech zdrojů** (ať už je o materiály, energii, vodu, čas či prostor nebo pracovní sílu).

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Od hrozeb k příležitostem.

- Snížení zdrojové závislosti na ostatních zemích.
- Snížení produkce CO2 – související s efektivním využitím zdrojů zastavení plýtvání ve všech oblastech (energie / zbytečná práce logistika / výroba).

Ekonomické příležitosti:

Byznys a věda (příležitost tkví zejména v jejich propojení a urychlení postupu vědeckých poznatků do byznysu – patentové příležitosti, užitné vzory, společný vývoj)

Snížení CO2 emisí: příspěvek k naplňování Pařížské klimatické dohody

Zdraví a bezpečnost: v CE jsou výrobky navrhovány tak, aby ani na konci životního cyklu nebyly přítěží pro životní prostředí (a tím jsou šetřeny náklady na čištění vod / veřejné úklidy / likvidace ekologických zátěží)

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Status QUO

Cirkulární veřejné zadávání

INSTITUT
CIRKULÁRNÍ
EKONOMIKY

Co přináší?

- Vytváří trh pro cirkulární produkty
- **Strategický instrument** veřejného zadávání (maximální užitek vynaložených peněz)
- Poptávka založená na **výkonu a funkcionalitě**
- Podpora opětovného používání, sdílené ekonomiky, využití recyklátu, opravitelnosti…
- **Učení se procesem zadávání (důležité!)**

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Proč cirkulární řízení

- Veřejné zadávání/nákup je často jediná cesta, jak se dostávají služby / produkty / projekty do veřejných organizací / samospráv.
- Každá cirkulární poptávka vytváří prostor pro **cirkulární byznys modely a aktivity**.
- Cirkulární zakázky jsou **absolutní základ pro rozjezd** cirkulární ekonomiky v Česku.

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Jaká je jeho relevance?

Jak to funguje v Holandsku?

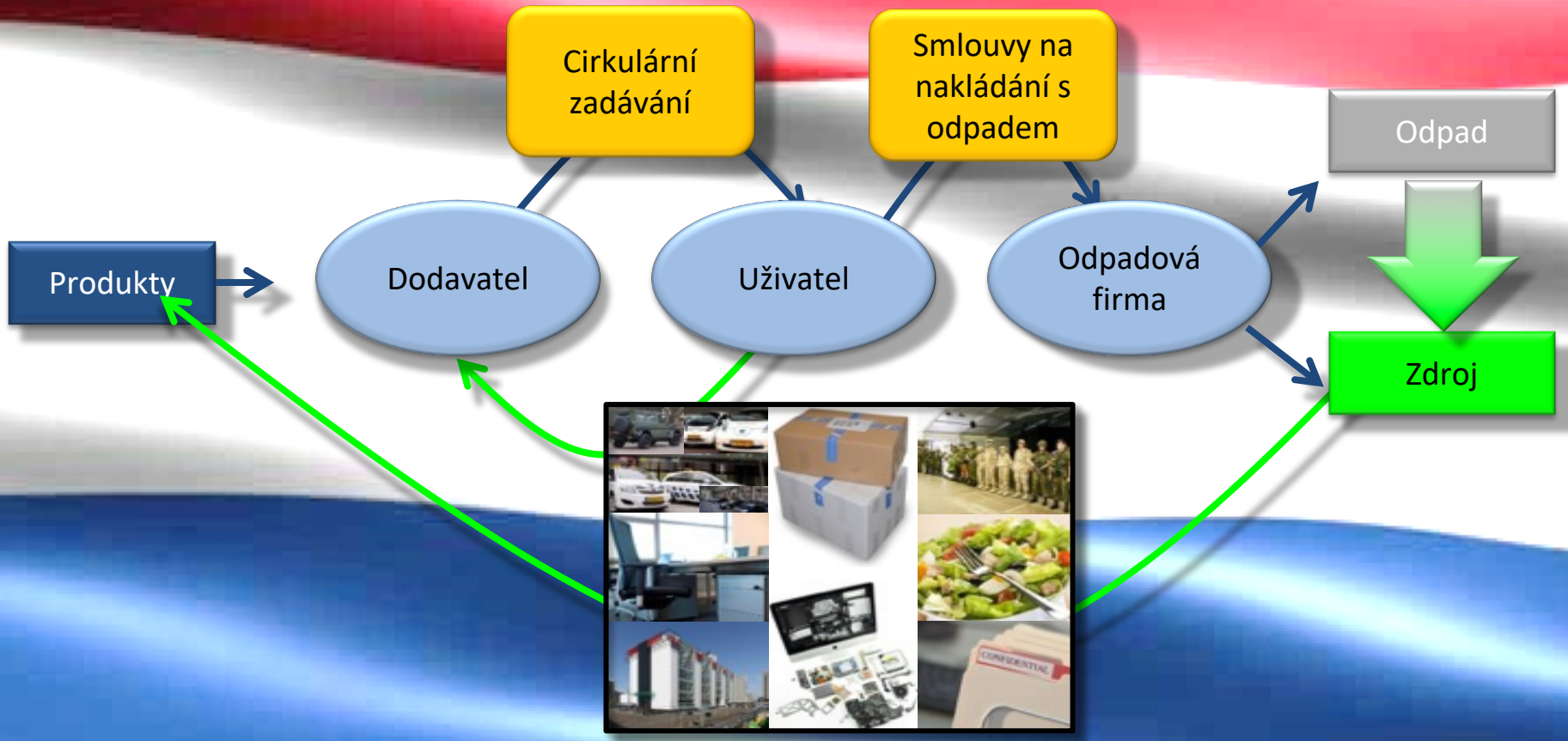

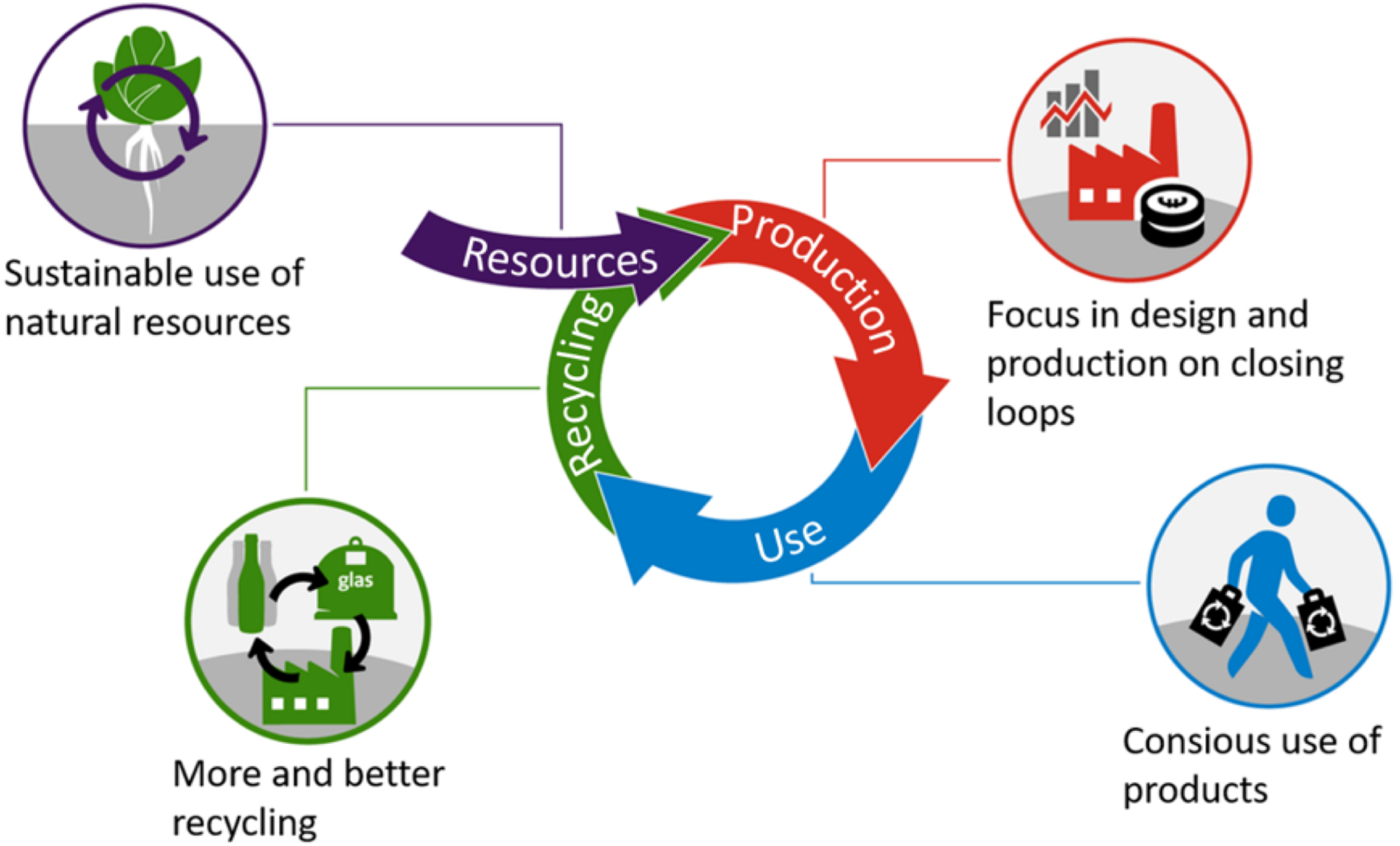
Sustainable use of natural resources
Resources
Production
Recycling
Use
Focus in design and production on closing loops
glas
More and better recycling
Consious use of products

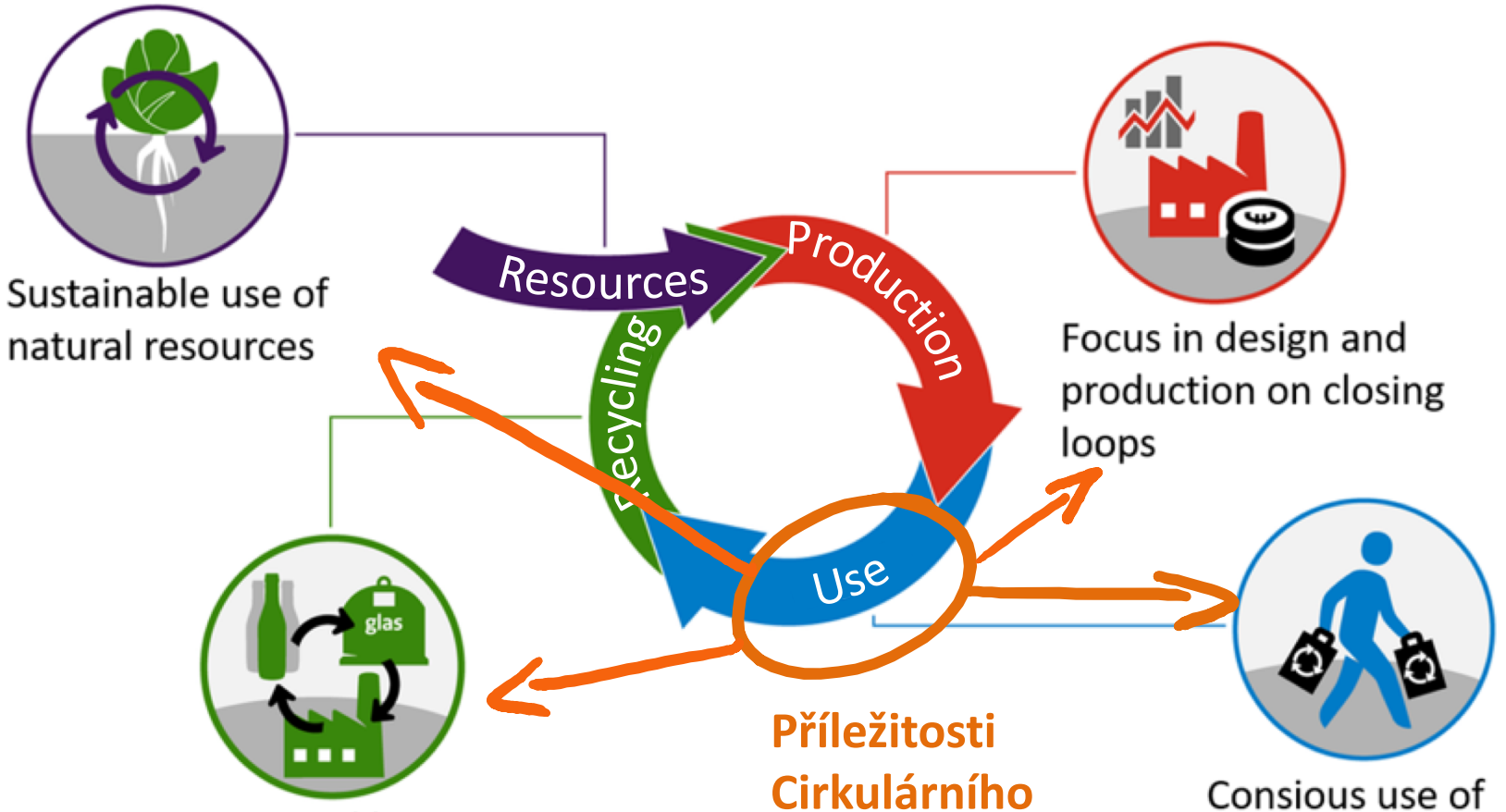

Příležitosti Cirkulárního veřejného zadávání

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Kvalitativní hodnotící kritéria ve VZ

Zákonný rámec: Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

- § 114 odst. 1) Zadavatel v zadávací dokumentaci stanoví, že nabídky budou hodnoceny podle jejich ekonomické výhodnosti.
- § 114 odst. 2) Ekonomická výhodnost nabídek se hodnotí na základě **nejvýhodnějšího poměru nabídkové ceny a kvality** včetně poměru nákladů životního cyklu a kvality. Zadavatel může ekonomickou výhodnost nabídek hodnotit také podle nejnižší nabídkové ceny nebo nejnižších nákladů životního cyklu.
- § 116 odst. 1) Pro hodnocení ekonomické výhodnosti nabídky podle kvality je zadavatel **povinen stanovit kritéria, která vyjadřují kvalitativní, environmentální nebo sociální hlediska spojená s předmětem veřejné zakázky**.

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Kvalitativní hodnotící kritéria ve VZ

- **Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek**
  - § 114 odst. 1) Zadavatel v zadávací dokumentaci stanoví, že nabídky budou hodnoceny podle jejich ekonomické výhodnosti.
  - § 114 odst. 2) Ekonomická výhodnost nabídek se hodnotí na základě **nejvýhodnějšího poměru nabídkové ceny a kvality** včetně poměru nákladů životního cyklu a kvality. Zadavatel může ekonomickou výhodnost nabídek hodnotit také podle nejnižší nabídkové ceny nebo nejnižších nákladů životního cyklu.
  - § 116 odst. 1) Pro hodnocení ekonomické výhodnosti nabídky podle kvality je zadavatel **povinen stanovit kritéria, která vyjadřují kvalitativní, environmentální nebo sociální hlediska spojená s předmětem veřejné zakázky**.

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Stanovení kvalitativních hodnotících kritérií

- Kvalitativní kritéria nesmí být samoúčelná a měla by reflektovat ekonomickou nebo jinou přidanou hodnotu, kterou má požadovaná kvalita zadavateli přinést
- Zohlednění principů 3E – **hospodárnost, efektivnost, účelnost vynakládání veřejných prostředků**
- Příprava veřejné zakázky – identifikace jejího **účelu** na základě
  - **Potřeb**, které má zadání zakázky zajistit
  - **Cílů**, které chce zadavatel zadáním zakázky naplnit
- Potřeby i cíle mohou být jak vnitřní, tak i vycházející z širších společenských zájmů, musí však mít **objektivní souvislost s předmětem veřejné zakázky**

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Stanovení kvalitativních hodnotících kritérií

- **Jednoznačné** a pro dodavatelé **srozumitelné** vymezení kritérií umožňující vzájemnou **porovnatelnost** nabídek a **ověřitelnost** naplnění
  - Seznámení dodavatelů s nastavením hodnotících kritérií v rámci předběžných tržních konzultací
  - Podrobné vymezení kritérií hodnocení (co se hodnotí) a metody hodnocení (jak se hodnotí, co bude považováno za nejvýhodnější)
  - Požadavky na kvalitu by se měly promítnout ve smluvních podmínkách a jejich naplňování by mělo být průběžně ověřováno
- Vztah k technické specifikaci – vhodné formulovat prostřednictvím požadavků na výkon a funkci, případně stanovit pouze základní technické podmínky
- Kvalitativními kritérii **nejsou** utvrzovací smluvní podmínky (smluvní pokuty) nebo platební podmínky

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Jaký telefon je cirkulárnější?

1876 vynález telefonu, který by mohl vydržet navždy

2007 první iPhone
2017 iPhone 8 -> 'X'

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Pilotní projekt

Cirkulární zadávání v Praze

Zahrnutí principů cirkulárního zadávání do veřejného nákupu a řízení v Praze

Circular opportunity:
Circular construction & demolition criteria

Co je Cirkulární zadávání

"

... proces, jímž veřejné orgány nakupují práce, zboží nebo služby, které se snaží přispět k uzavřeným energetickým a materiálovým smyčkám v dodavatelských řetězcích, přičemž minimalizují negativní dopady na životní prostředí a vznik odpadu v průběhu celého jejich života, a v nejlepším případě se jim vyhýbají - cyklus

Co je cirkulární zadávání a proč je důležité

- Pouze 10% z celkových 13 milionů tun materiálů spotřebovaných každoročně v pražském stavebnictví je druhotných.
- Magistrát hl. M. Prahy má schopnost ovlivnit zásadní stavební zakázky jen tím, jak je bude poptávat.
- K dnešnímu dni se v nabídkových řízeních nezohledňuje cirkulární ekonomika a její aspekty i když je to už možné.

Cirkulární nákup může být prostředkem k naplnění plánu odpadového hospodářství v Praze:

Pražský plán nakládání s odpady - 1.4.1.
Do roku 2020 zvýšit alespoň na 70 % míru opětovného použití a recyklace stavebního a demoličního odpadu

Plán odpadového hospodářství v Praze - 1.4.3.a)
Zajistit povinné používání recyklovaných materiálů, které splňují příslušné stavební normy, jako náhrada za přírodní zdroje ve stavebních činnostech financovaných z veřejných prostředků, pokud je to technicky a ekonomicky možné.

Klíčové přístupy k cirkulárnímu zadávání

Nákup nových cirkulárních materiálů / materiálů z druhotných surovin

Vylepšené produkty a služby jsou zadávány přidáním konkrétních „oběžných“ kritérií do výběrového řízení

Příklad:

- Minimální podíl recyklovaných materiálů
- použití (podíl) znovu použitých materiálů
- Recyklovatelné materiály
- Netoxické materiály
- Atd.

Výsledek: Více cirkulárních produktů

Cirkulární kritéria

Nové produkty jsou nakupovány na základě funkčních nebo výkonových kritérií. Tato metoda definuje požadovaný funkční výsledek výběrového řízení a ponechává prostor pro inovace.

Příklad:

- Dočasná budova
- Návrh na demontáž
- Dlouhá životnost produktu
- Podíl recyklovaných materiálů

Výsledek:
Nové materiály a výrobky, které jsou výrazně lepší co do oběhu

Podpora cirkulárních byznys modelů

Nové a „cirkulární“ formy veřejných zakázek mohou do stavebních projektů přinést cirkulární obchodní modely a metody, například prostřednictvím systémů služeb výrobků a změn ve vlastnictví materiálu

Příklad:

- Leasing
- smlouvy o platbě za použití
- Nákup zpět / prodej na základě smluv
- Dohody o zpětném odběru

Výsledek:
Nové kruhové obchodní modely a koncepty

Přínosy cirkulárního zadávání

Ekologické

+ SNÍŽENÍ POTŘEBY PRIMÁRNÍCH ZDROJŮ

+ REDUKCE CO2 EMISÍ

+ REDUKCE SPOTŘEBY ENERGIÍ

+ ZVÝŠENÍ MÍRY POUŽITÍ DRUHOTNÝCH SUROVIN

Ekonomické

+ **NIŽŠÍ FINÁLNÍ NÁKLADY NA VLASTNICTVÍ** (díky delšímu životnímu cyklu a údržbě, ačkoliv vstupní náklady mohou být vyšší).

+ **UDRŽOVÁNÍ VYSOKÉ HODNOTY PROJEKTU** (díky modelům pronájmu a vysoké úrovně údržby)

+ **STIMULACE INOVACÍ** (díky soutěžím upřednostňující kritéria výkonu nežli specifické technické standardy).

+ **ZVYŠUJÍCÍ SE POPTÁVKA TRHU** (a růst použití cirkulárních materiálů a přístupů)

Sociální

+ UKÁZKY PROVEDITELNOSTI nových přístupů při použití cirk. Materiálů a byznys modelů ve stavebnictví

+ **PŘÍNOS PRO VZDĚLÁVÁNÍ SEKTORU** (šíření informací o výhodách začlenění cirkulárních kritérií do projektů výběrových řízení)

+ **ZLEPŠENÍ SOCIÁLNÍHO WELLBEINGU** lze také začlenit jako specifický požadavek nabídky

Klíčové ingredience úspěchu

JASNÁ DEFINICE CIRKULÁRNÍCH AMBICÍ

- Jaké ambice chcete v tendru sledovat? Například snížit CO2 stopu obecních nemovitostí? Zvýšit opětovné použití stavebních materiálů? Stimulovat cirkulární byznys plány v regionu?

PŘEDBĚŽNÁ TRŽNÍ KONZULTACE

- s příslušnými zúčastněnými stranami (obecní úřady a vývojáři či další dodavatelé atd.) s cílem identifikovat společné zájmy a příležitosti a ověřit, co je na současném trhu dostupné pro úspěšné výběrové řízení

ZAMĚŘENÍ SE NA NÁKLADY CELÉHO ŽIVOTNÍHO CYKLU

- u výběrového řízení / projektu zohlednění environmentálního výkonu a celkových nákladů na vlastnictví, které jsou nižší u cirkulárních výběrových řízení (!)

ZAČNĚTE S JEDNODUCHÝMI VÝBERY

- Začněte s malým projektem a vytvářejte krok za krokem. Snadné příležitosti se často vyskytují ve výběrových řízeních, která mají velký objem materiálů a krátkou životnost, jako jsou například projekty obnovy. „Rychlá výhra“ může znamenat začlenění množství recyklovaných materiálů do nových soutěží.

JASNĚ SPECIFIKULTE CIRKULÁRNÍ KRITÉRIA

- Vysvětlete požadované výsledky a způsob, jakým bude nabídka vyhodnocena, a vyhlašte nabídku s dostatečným časem na odpovědi. Doporučuje se kvantitativní i kvalitativní.

UČTE SE ZKOUŠENÍM A NÁSLEDNÝM HODNOCENÍM

- vypracujte obecné pokyny, které lze šířit na další nabídky a oddělení

Cirkulární kritéria ve stavebnictví - jak by to mělo fungovat

Klíčové předpoklady a ambice pro pilot v cirkulárním zadávání

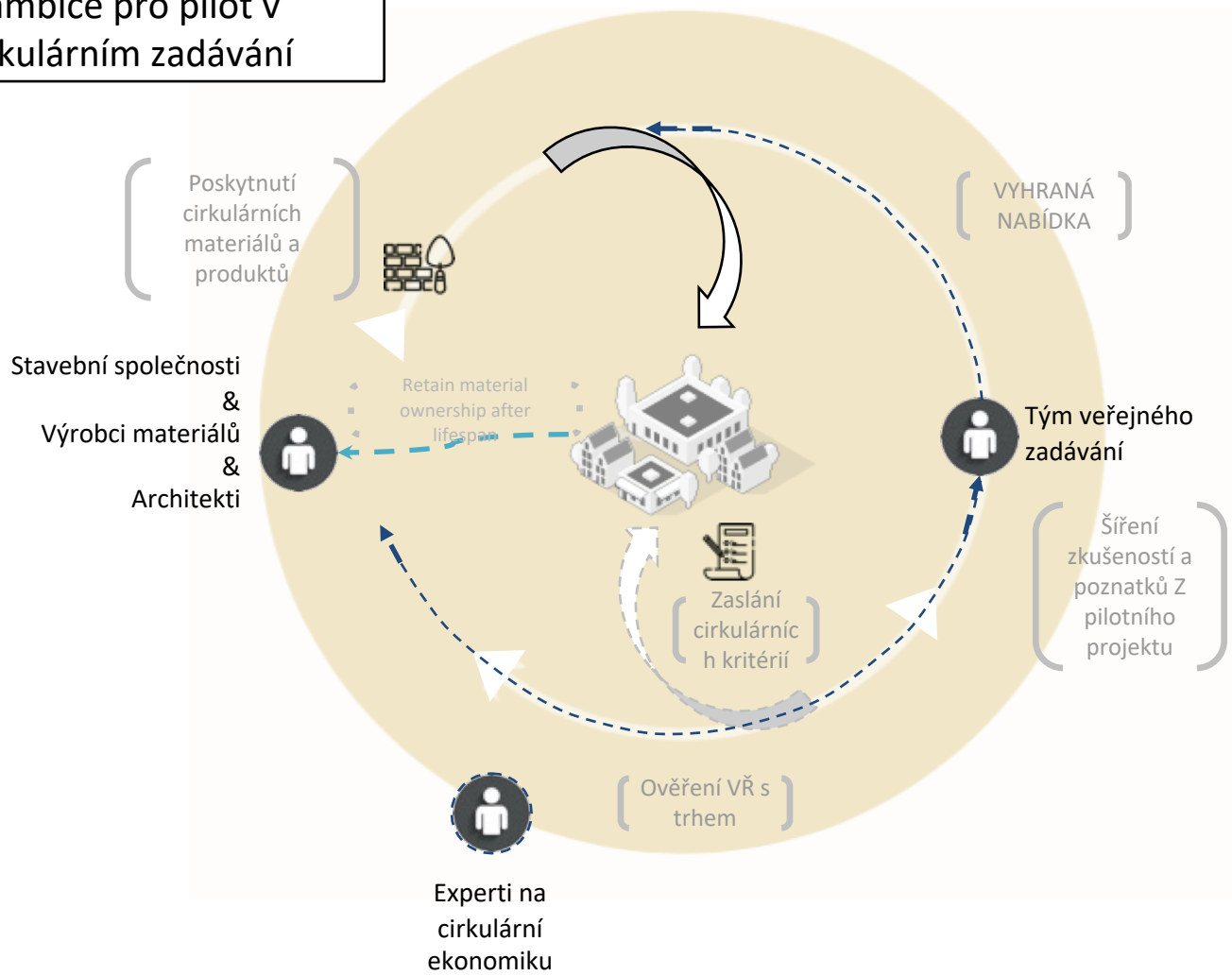

Klíčové ingredience

Klíčoví partneři

- **Tým veřejného zadávání**
  - Experti na stavebnictví
  - Tým veřejného zadávání
  - Tým na udržitelnost ve veřejných zakázkách
- **Stavebni firma**
- **Dodavatel materiálů**
- **Expert na cirkulární ekonomiku**

Klíčové zdroje:

- **Fyzický a skutečný projekt, na kterém se cirkulární aspekty ozkouší**

Klíčové aktivity:

- **Jasné cíle nabídek převedené do jasných kritérií**
- **Včasné ověření nabídky na trhu**
- **Vyhodnocovat a šířit klíčové poznatky v pokročilém měřítku**

ZELENÉ DOHODY

INSTITUT
CIRKULÁRNÍ
EKONOMIKY

Kontext

Proč potřebujeme něco jako Green Deals?

- Environmentální problémy
- Zvyšující se role firem a jejich zodpovědnosti
- Stát podobné iniciativy vítá
- Komplexní legislativa, je potřeba hledat cesty kolem

Cíle Green Deals

- Bottom up, aktivita od stakeholderů
- Pobídka eko-inovacím, pro které neexistuje právní ošetření
- Otestování, poskytnutí podpory, inspirace

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

O co jde?

Dobrovolná dohoda mezi průmyslem, vládou a dalšími zahrnutými stranami

GD = nová partnerství, mediální pozornost, a efektivní řešení environmetnálních problémů

Podání přihlášky → vyjednávání → realizace → management projektu

Green Deal

Jak to probíhá?

1) Podání přihlášky (internet, ministerstvo)
2) Vyjednávání
3) Realizace
4) Management
5) Ověření výsledků
6) Aplikace výsledků a překonání bariér
   (v legislativě, v praxi aj.)

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Příklady z Holandska

211 Green Deals

1345 zúčastněných

- 70 % firmy (z toho 40 % SMEs
- 14 % samosprávy
- 8 % NGOs
- 6 % Akademický sector
- 2 % Finance

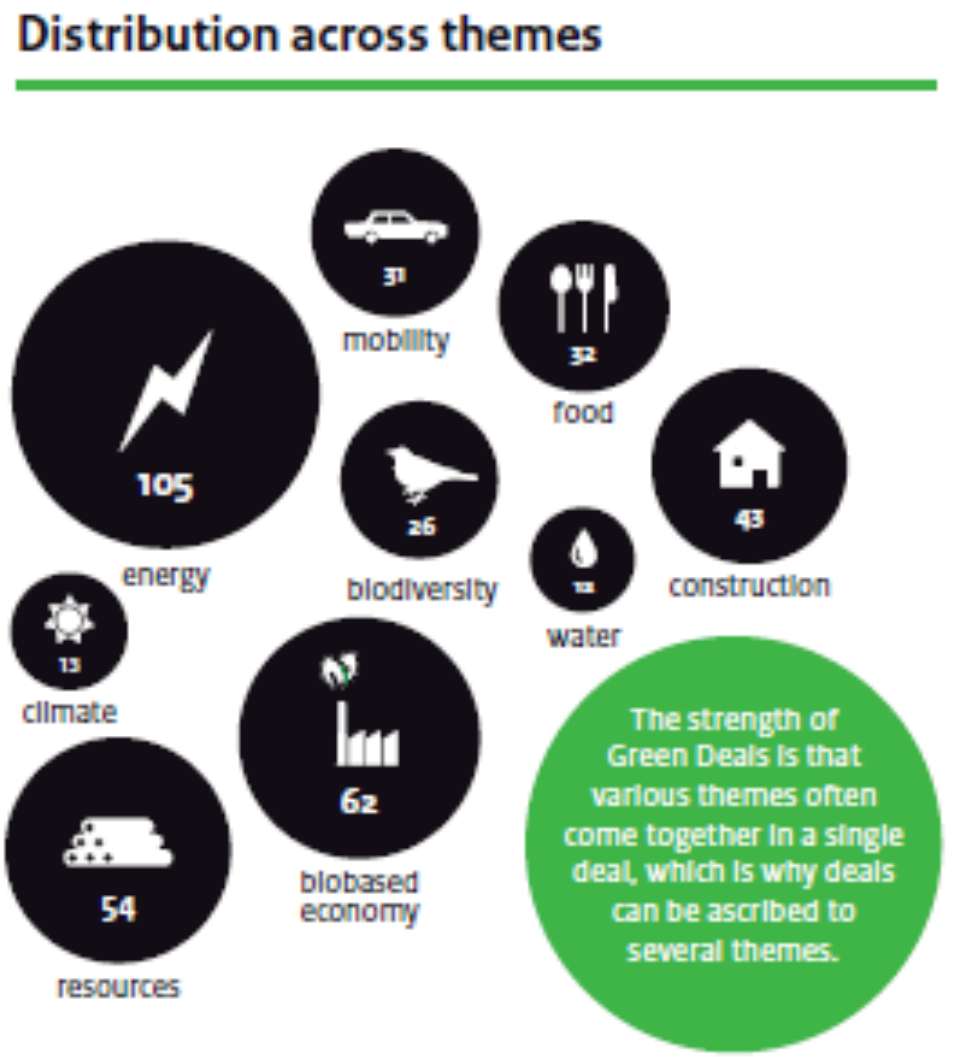

GD- NL WWTPs

Iniciativa:
Čistění odpadních vod udržitelně, za produkce energie a těžení nutrientů

Iniciátor:
Dutch Water Authorities, Norske Skog Parenco

Zapojení firem:
Stavba 12 projektů na těžbu nutrientů a druhotných surovin

Zapojení státu:
Úpravy legislativy a regulací, podpora výzkumu

GD- ZEVO

Iniciativa:
Přeměna kontaminovaných látek na zdroje

Iniciátor:
WtE operátoři, vláda

Zapojení firem:

- Half of bottom ash processed by 2017, and 100% by 2020, with 75% of non-ferrous metals being recovered by 2017

Zapojení státu:

- Investigation into adjusting leaching norms; involvement in examining ways of using bottom ash in infrastructure projects

Jak spolu souvisí cirkulární veřejné zadávání a concept Green deals?

INSTITUT
CIRKULÁRNÍ
EKONOMIKY

GD- Cirkulární zadávání zakázek

- Vytvoření trhu pro cirkulární produkty
- V souladu s vládními prioritami
- každá cirkulární zakázka = cirkulární business model
- Význam zadávání zakázek v EU?
  = 1 800 000 000 000 EUR/rok
- Význam v ČR = 600 miliard

Příklady z Holandska?

- koberce, odpady, mobilita, nábytek, atp...

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Ponaučení ?

- ✓ Kvalita nad kvantitou
- ✓ Zahrnout všechny důležité strany
- ✓ Příprava trvá poměrně dlouho
- ✓ SMART cíle a akce
- ✓ Zvážit celý value chain

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

2013 – 2016
Green Deal Circular Procurement

Start: 16 účastníků

45 účastníků = 80+ pilots

- Každý dva projekty
- Sdílení zkušeností

Na co se přišlo?

- ✓ Uzavření materiálových toků.
- ✓ Méně odpadu (udržitelnější nákupy a levnější!)
- ✓ Úspora peněz ve veřejném řízení
- ✓ Stimulace cirkulárních aktivit
- ✓ Benefity nad rámec zakázky
- ✓ Budování kredibility, ukázka příkladem

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Green Deals Circular Procurement in Europe

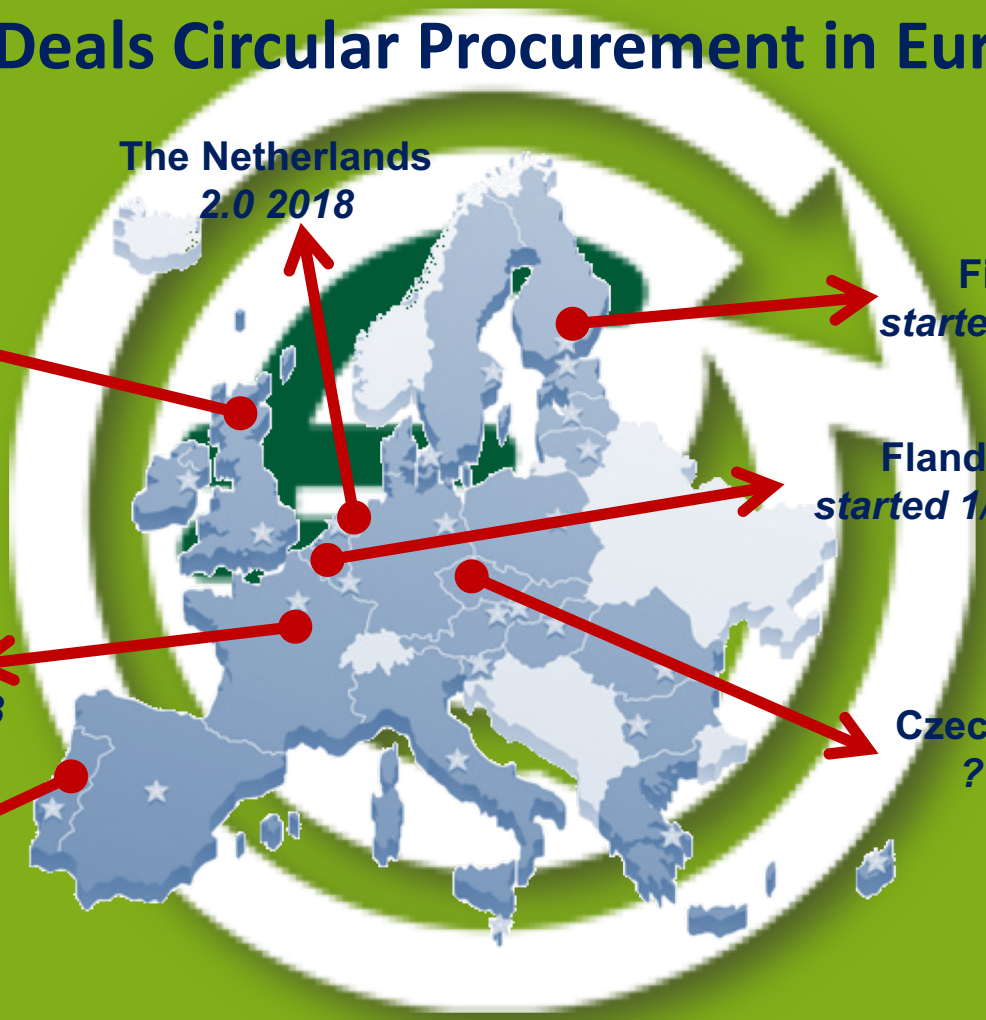

Máme se ještě hodně co učit

Aneb proč je důležitost akcí jako je ta dnešní zásadní?

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Olympic house / Lausanne

Nejzelenější budova 🏢 na světě naplňuje principy cirkulární ekonomiky:

80 % nákladů na stavbu utraceno u lokálních firem
95 % materiálů z předchozího sídla znovu využito a nebo recyklováno
95 % odpadu ze stavby recyklováno.

Jedná se o nové sídlo Olympijského výboru (Olympic) ve Švýcarsku otevřené v letošním roce.

Více o této budově si můžete přečíst na stránkách Olympijského výboru - https://www.olympic.org/…/olympic-house-becomes-one-of-the-…

Příklady dobré praxe

Masarykova univerzita – Mikiny z organické bavlny

- https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue_81_Case_Study_159_Masaryk.pdf
- Hodnocení zohledňující environmentální aspekty výroby textilu
- Hodnotící kritéria:
  - Nabídková cena 45 %
  - Kvalita a zpracování 40 %
  - Výrobní proces 15 %
- Kritériu výrobního procesu – dodavatel obdrží 100 bodů pokud splní všechna tato kritéria (nesplnění = 0 bodů):
  - 1. transparentní dodavatelský řetězec, 2. vyplácení spravedlivé mzdy, 3. bezpečné pracovní podmínky, 4. zákaz nucené a dětské práce, 5. dodržování pracovní doby, 6. platné pracovní smlouvy

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Město Třinec – nakládání s komunálním odpadem

https://zakazky.trinecko.cz/contract_display_779.htmlZohlednění environmentálních aspektů nakládání s komunálním odpadem

Hodnotící kritéria:

- Celková výše nabídkové ceny v Kč bez DPH 45 %
- **Míra kvality způsobu nakládání s komunálním odpadem na životní prostředí města Třince v roce 2024** 15 %
- **Emisní úroveň vozidel** 25 %
- Kvalifikace a zkušenosti osob zapojených do realizace veřejné zakázky 15 %

Podmínky hodnocení podrobně popsány v zadávací dokumentaci

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Možnosti pro Mze?

- Využití stavebních recyklátů (namísto dodávek kameniva).
  - **Doporučujeme používat Katalog stavebních výrobků z druhotných surovin**
  - **Inspirace na www.recyklujmestavby.cz**
- Využití recyklátů plastů (významná pomoc současnému trhu s plasty)
- Podpora biodiverzity při výsadbě (správa cest – jejich okolí)

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

www.recyklujmestavby.cz

Recyklujme stavby!

Webový katalog výrobků a materiálů s obsahem druhotných surovin

Hledej zde...

MATERIÁLY | RECYKLOVANÉ VÝROBKY | LEGISLATIVA | CERTIFIKACE A NORMY | ORGANIZACE | SLOVNÍČEK POJMŮ | STÁHNOUT KATALOG

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU

ČESKÁ AGENTURA PRO STANDARDIZACI

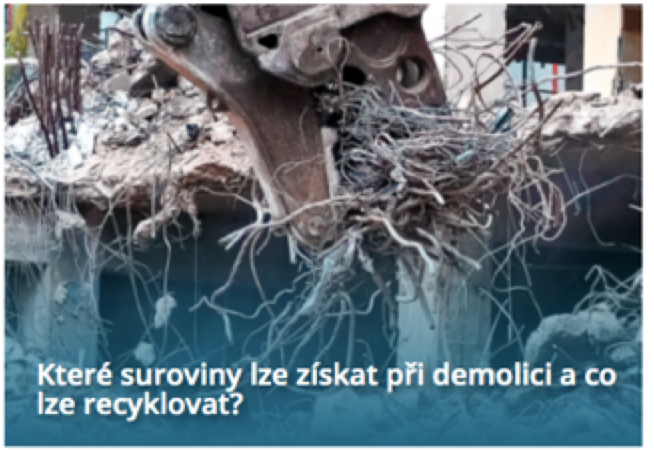

O portálu

Provoz portálu Recyklujme stavby! financuje a zajišťuje Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR a Česká agentura pro standardizaci.

Katalog výrobků a materiálů s obsahem druhotných surovin byl vytvořen jako online verze dokumentu pro Českou agenturu pro

Rebeton (ERC-TECh + Skanska)

Náhrada primárních surovin recyklátem

Cirkulární veřejné zadávání je obrovskou příležitostí pro podporu recyklace v České republice

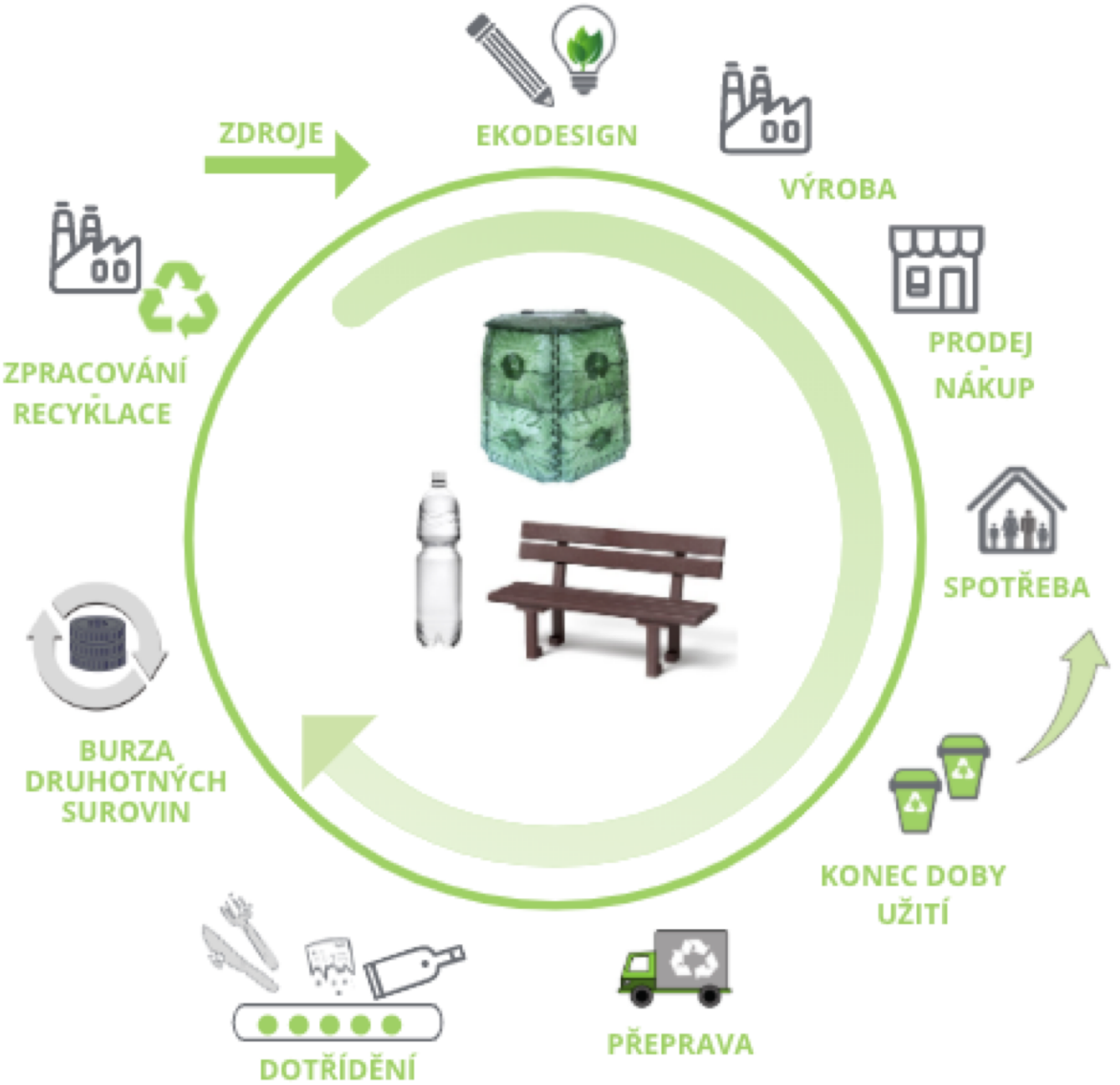

Ozeleňování kolejové dráhy v Ostravě

Zdroj: https://www.tenderarena.cz/profil/zakazka/seznamDokumentu.jsf?id=262683

Dotaz č. 2:
Je cílem Zadavatele humanizace vlastností tramvajových tratí v intravilánu i zvýšení vodozádržnosti, respektive řízené retence srážkové vody a její odpaření v místě spadu nebo spotřeba vegetací?
2.1. Pokud ANO, pak jakých vlastností má být ozeleněním dosaženo?

Odpověď:
Cílem zadavatele není zvýšení vodozádržnosti.

Dotaz č. 3:
Je cílem Zadavatele humanizace vlastností tramvajových tratí v intravilánu i využití materiálů z cirkulární ekonomiky, zejména přepracovaných druhotných surovin?
3.1. Pokud ANO, pak jaký hmotnostní nebo procentní podíl Zadavatel požaduje v jednotlivých komponentech nebo v celém vegetačním krytu za minimální?

Odpověď:
Ne, cílem zadavatele není i využití výše uvedených materiálů.

Dotaz č. 4:
Je cílem Zadavatele humanizace vlastností tramvajových tratí v intravilánu i snížení akumulace tepla ze slunečního záření v zabudovaných materiálech ozeleněné kolejové dráhy?

Prokešovo nám. 8, 729 30 Ostrava
www.ostrava.cz
posta@ostrava.cz
IČ 00845 451 **DIČ** CZ 00845 451
Číslo účtu 27-1649297309/0800
ID DS 5zubv7w
OSTRAVA!!!

Názor advokátní kanceláře KROUPAHELÁN

Mohl zadavatel zakomponovat do předmětu veřejné zakázky využití materiálů z cirkulární ekonomiky?

Jakým způsobem mohou zadavatelé zohlednit v rámci zadávacího řízení ekologické aspekty, např. využívání materiálů z cirkulární ekonomiky?

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Na první otázku je odpověď samozřejmě **ANO**. Zadavatel mohl v rámci zadávací dokumentace požadovat, resp. zohlednit ekologické aspekty plnění, a to hned několika způsoby. Zůstává tak otázka druhá - **jakými způsoby k tomu mohlo dojít?**

- Předběžné tržní konzultace
- Vymezení kvalifikačních předpokladů
- Vymezení technických podmínek
- Hodnocení nákladů souvisejících s dopady na životní prostředí

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Kde hledat více informací?

CIRKULÁRNÍ EKONOMIKA

V zadávání cirkulárních veřejných zakázek Česko zcela pokulhává!

| Jan Sedláček, KROUPAHELÁN advokátní kancelář, s.r.o.

Jen v roce 2018 hodnota veřejných zakázek dosáhla 600 miliard Kč. A právě veřejné zakázky s cirkulárním aspektem jsou absolutním základem, nejlepším a zároveň nejjednodušším způsobem, jak roztočit cirkulární ekonomiku v Česku. O možnostech podpory výrobků z recyklátů se hojně hovoří, efektivní nástroje již máme, ale jaká je skutečná praxe?

Nejprve si uveďme stručné shrnutí jedné veřejné zakázky z Ostravy s názvem „Ozelenění tramvajové trati na ulici Dr. Martinka". Předmětem veřejné zakázky byla realizace suchomilného vegetačního krytu na těleso dvoukolejné tramvajové trati pro úsek v délce 691 metrů. Zadavatel v rámci Vysvětlení zadávací dokumentace č. 1* odmítnul návrh tazatele ohledně humanizace vlastností tramvajových tratí v intravilánu, využití materiálů z cirkulární ekonomiky, stejně jako návrh na zvýšení retence srážkové vody a řízení jejího odpařování.

Jedná se tak o standardní příklad „špatné praxe", kdy zadavatel zcela opomíjí environmentální aspekty poptávaného plnění, v tomto případě možnost pořídit absorbér, který by byl cirkulární a vodozadržující. Je přitom na zadavateli, zda jeho cílem je pouze „pořízení nejlevnějšího plnění", anebo pořízení plnění, které bude mít krom splnění základní potřeby zadavatele také příznivý dopad na životní prostředí. Paradoxně lze přitom říci, že česká i evropská právní úprava zadávání veřejných zakázek zohledňování ekologicky šetrných řešení nejen umožňuje, ale přímo podporuje.

Nutné je podotknout, že Vláda ČR schválila prostřednictvím usnesení ze dne 24. 7. 2017 č. 531 tzv. Pravidla uplatňování odpovědného přístupu při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy. V nich mj. výslovně stojí, že samospráva (tj. i město Ostrava) by se měla snažit při nákupech směřovat „k dosažení rovnováhy mezi environmentální šetrností, cenovou výhodností a dostupností na trhu". Této rovnováhy by se přitom samospráva měla snažit dosáhnout právě pořizováním výrobků, služeb a prací s nižšími dopady na životní prostředí během jejich životního cyklu. Tolik tedy v obecné rovině.

Právní úprava zadávání veřejných zakázek zohledňování ekologicky šetrných řešení nejen umožňuje, ale přímo podporuje. <<

V rovině konkrétnější se podívejme na věc z pohledu české, potažmo evropské právní úpravy, ale také z pohledu nám známé dobré praxe, přičemž základní otázky jsou dvě: Mohl zadavatel zakomponovat do předmětu veřejné zakázky využití materiálů z cirkulární ekonomiky (CE)? A jakým způsobem mohou zadavatelé zohlednit v rámci zadávacího řízení ekologické aspekty, tedy i využívání materiálů z cirkulární ekonomiky?

Na první otázku je odpověď samozřejmě ANO. Zadavatel mohl v rámci zadávací dokumentace požadovat, resp. zohlednit ekologické aspekty plnění, a to hned několika způsoby. Zůstává tak otázka druhá – jakými způsoby toho mohl docílit?

Předběžné tržní konzultace

Předně zadavatel mohl využít zákonem č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ), upravených předběžných tržních konzultací a udělat si představu o relevantním trhu tím, že na setkáních s dodavateli představí své cíle, mj. také ochranu životního prostředí prostřednictvím využití materiálů z CE, ekologicky šetrné výroby atp. Tyto cíle a možnosti jejich naplnění probere s dodavateli.

Po konzultacích s nimi pak nastaví adekvátně zadávací dokumentaci tak, aby zohlednila možnosti, které dodavatelé nabízejí. Paradoxně tímto krokem dochází k minimalizaci rizika diskriminace, neboť s dodavateli je veden transparentní dialog o důvodech pro zohlednění dopadů veřejné zakázky do životního prostředí.

Vymezení kvalifikačních předpokladů

Zadavatel dále mohl v rámci technické kvalifikace vyžadovat po dodavatelích, aby předložili opatření v oblasti řízení

Příkladů dobré praxe je celá řada…

Příklady dobré praxe:

Krajský úřad Libereckého kraje: Organizační směrnice KrÚ Libereckého kraje „O ekologizaci provozu budovy Libereckého kraje“ stanovila povinnost vyžadovat při zadávání veřejných zakázek ekologicky vhodné výrobky a služby (např. vlastnící certifikát Ekologicky šetrný výrobek, využívající recyklované materiály, místní produkty), a to za předpokladu, že je to technicky možné.

Masarykova univerzita: Zakázka na dodávky mikin z organické bavlny – Mikiny měly podporovat odpovědné chování spotřebitelů k životnímu prostředí. Předmětem hodnocení byl sám výrobní proces. Bonifikováno bylo např. členství výrobce ve Fair Wear Foundation.

Za druhé zakázka na tisk časopisu MUNI – Dodavatelé bonifikováni za to, když prokázali certifikaci ekologicky šetrné polygrafické výroby (ISO 14001:2005, EU Ecolabel, Nordic Swan nebo obdobné).

Město Vídeň (AT): Vídeň při nákupech používá katalog hodnoticích kritérií, který magistrát vytvořil k daným typovým produktům. V tomto smyslu tak např. soutěží dodavatele pro školní jídelny, kteří jsou bonifikováni za procentuální podíl biopotravin. Obdobně také stanovil, že chce uspořit X tun CO_2 při dodávkách ekologických papírů pro kancelářské potřeby (typický požadavek na výkon a funkci).

Olympic Delivery Authority (GB): V rámci přestavby olympijského parku byla udržitelnost hlavním kritériem, kdy přes 90 % materiálů z demoličních prací bylo recyklováno a Olympic Delivery Authority dal 75 centů z každé vydělané libry na revitalizaci okolních zanedbaných území.

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

A jak začít?

INSTITUT
CIRKULÁRNÍ
EKONOMIKY

Přidat se k 1. české dohodě!

A na závěr – jak to bylo s tím telefonem?

INSTITUT
CIRKULÁRNÍ
EKONOMIKY

1876 vynález telefonu, který by mohl vydržet navždy

2007 první iPhone
2017 iPhone 8 -> 'X'

Produkt není cirkulární dokud my samy jej nenastavíme tak, aby byl!

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY

Děkuji za pozornost!

Soňa Jonášová

sona@incien.org

www.incien.org

Prezentace vznikla s podporou a konzultacemi advokátní kanceláře KROUPAHELÁN s.r.o.

INSTITUT CIRKULÁRNÍ EKONOMIKY